

ДВЕ МЕДНИ МОНЕТИ НА ЖЕЧПОСПОЛИТА (XVII В.) ОТ ФОНДА НА ПМБД-1444

Невян Митев

Abstract: Two copper coins of the Polish-Lithuanian Commonwealth from the 17th century were received in the collection of Park-Museum of Military Friendship-1444. Both of them are shillings and were minted during the reign of king John II Casimir Vasa (1648–1668).

Of particular interest is the first specimen, which was struck twice, which is unequivocally indicated by the repetitions of the words in the inscriptions on both sides—on the obverse IOAN and on the reverse SOLI M. Moreover, during the second struck the core shifted and thus two identical circular inscriptions were formed, one below the other. The above-mentioned coins are also interesting from another point of view. In general, European copper coins are rare in the Bulgarian lands under Ottoman rule and up to now single specimens of these numismatic finds have been published. It is claimed that the two coins were discovered in the Varna region. This fact can serve as evidence of the trade contacts of the Ottoman state and this geographical area in particular with the Polish-Lithuanian Commonwealth. One of the coins is perforated, which speaks of its secondary use as jewelry.

These relatively rare for the Bulgarian lands examples of European coinage from the XVII century are interesting examples of numismatics, which complement the monetary scene of the Varna region during the Ottoman period.

Keywords: coins, Polish-Lithuanian Commonwealth, Park-Museum of Military Friendship-1444, Varna

Във фонда на Парк-музея на бойната дружба – 1444 г. постъпиха две медни монети на Жечпосполита от XVII век. И двете емисии са с номинал шилинг¹ и са отсечени по време на управлението на владетеля Ян II Казимир Ваза (1648–1668). По-долу давам описанието на монетите:

1. Л. Кръгов надпис: IOAN...REX

Бюст на владетеля в профил надясно.

О. Кръгов надпис: ...SOLI M...

Литовският конник в ход на ляво.

АЕ; ПМБД – 1444 г., инв. № 51. Размери: Д. 15–16 мм. Т. 1,2 г. Монетата е продупчена и е двойно щампована (Обр. 1).

2. Л. Кръгов надпис: ...CAS REX

Бюст на владетеля в профил надясно.

О. Кръгов надпис: ...DVC LIT 16..

Литовският конник в ход на ляво.

АЕ; ПМБД – 1444 г., инв. № 53. Размери: Д. 15 мм. Т. 1,1 г. Състоянието на монетата не

е добро (Обр. 2) (1).

Образец 1

Образец 2

Монетите на Полша и Литва, които

¹ Този тип монети са познати в полската историография като Szelaḡ.

се откриват по българските земи, са едни от най-многобройните чужди екземпляри, циркулирали в Османската империя. Въпреки че след обединението на двете страни и сключването на Люблинската уния през 1569 г. те реално се превръщат в една държава, то всяка от тях обаче запазва своето индивидуално монетосечене. Това е ясно засвидетелствано както от надписите, така и от изображенията. Върху монетите на Полша се изобразява полският герб – орел с разперени криле, а върху емисиите на Литва – конник в ход наляво. Именно от втория тип са двете емисии, които се публикуват в настоящото изследване.

Поради лошата запазеност на монетите част от надписите не личат, изображенията са силно захабени и не може да се определи категорично в коя литовска монетарница са отсечени. От изключителен интерес е първият екземпляр (Обр. 1), който е ударен два пъти, за което недвусмислено говорят повторенията на думите в надписите от двете страни – на лицевата страна IOAN, а на opakото SOLI M. Даже при втория удар на opakото ядрото се е разместило и по този начин са се образували два едни и същи кръгови надписа, които са един под друг. Обнародваните тук образци са интересни и от друга гледна точка. Като цяло европейските медни и билонови монети се срещат рядко в българските земи под османската власт и към настоящия момент са публикувани единични екземпляри от тези нумизматични паметници (2). Една от основните причини за тази тенденция е, че монетите от мед „не били приемани при плащане на данъци и такси към държавното съкровище“ (3).

Информацията, с която разполагаме за местонамирането на двете монети, е най-общо Варненския регион. Този факт може да послужи като доказателство за търговските контакти, които е имала османската държава и конкретно този географски ареал с Жечпосполита. Една от монетите (Обр. 1) е продупчена, което говори за вторичната ѝ употреба като накит.

Тези сравнително редки за българските земи образци на европейското монетосечене от XVII век са интересни паметници на нумизматиката, които допълват монетната картина на Варненския регион през османската епоха.

Литература:

Standard catalogue of world coins. Seventeenth century 1601 – 1700. 4th edition. Ed. Bruce, C. et al. Krause publications 2008, p. 1159, KM#50.

Василев, Л. Два солида на град Рига под шведска власт от Пловдивско. – Реверс, 2, 2016, с. 27 – 30.

Кръстев, К. Монетни номинали в българските земи през XVI – XVII век. – Историкии, т. 10, Шумен, 2017, с. 77.

За контакти: д-р Невян Митев – директор на Парк-музей на бойната дружба – 1444 г., филиал на Националния военноисторически музей.

Тел. 0898644314

E-mail: nevyan_1986@abv.bg